

Република Северна
Македонија

ДРЖАВЕН
ИСПИТЕН
ЦЕНТАР

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
ДРЖАВЕН ИСПИТЕН ЦЕНТАР
QENDRA SHTETËRORE E PROVIMEVE

Бр.-Nr. 01-604/3
30.12.2019 год.-viti
Скопје-Shkup

ПРОГРАМА
ЗА РАБОТАТА НА ДРЖАВНИОТ ИСПИТЕН ЦЕНТАР
ЗА 2020 ГОДИНА

Скопје, декември 2019

СОДРЖИНА

1. Вовед	4
2. Дејност на Центарот	5
3. Организациска поставеност на Центарот	7
4. Постојна кадровска состојба	8
5. Програмски задачи на центарот за 2020 година	10
5.1. Државна матура	11
5.2. Обуки и испит за кандидати за директори на основни, средни училишта, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење	13
5.3. Стручен испит за наставници, стручни соработници и воспитувачи	16
5.4. Државно тестирање во основното образование	17
5.5. Меѓународни студии за мерење на постигањата на учениците (ПИСА, ТИМСС, ПИРЛС)	20
5.6. Деловна поддршка.....	23
5.7. Финансиско работење	25
6. Соработка	26
Прилог: Буџет на Државен испитен центар за 2020 година	27

1. ВОВЕД

Државниот испитен центар (во понатамошниот текст Центарот) е формиран согласно Законот за Државниот испитен центар („Службен весник на Република Македонија“ бр.142/08, 148/09, 41/14, 55/16, 142/16 и 64/18). Центарот започна со работа како јавна установа со својство на правно лице на 20.11.2009 година. Надзор над спроведувањето на одредбите на Законот за Центарот врши Министерството за образование и наука.

Државниот испитен центар е задолжен за: организирање и спроведување на екстерните испити на државната матура, спроведување на меѓународни тестирања, спроведување на државно тестирање, спроведување на стручен испит за наставници, воспитувачи и стручни соработници, оспособување на кандидати за директори, како и полагање на испитот за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење и стручно доусовршување на директорите.

Со Центарот управува Управен одбор кој има претседател и шест членови. Претседателот и членовите на Управниот одбор ги именува Владата на Република Северна Македонија имајќи ја предвид соодветната и правична застапеност на припадниците на заедниците на чии јазици и писмо се остварува наставата во основното и средното образование.

Со работата на Центарот раководи директор, кој е именувано лице од Владата на Република Северна Македонија, на предлог на министерот за образование и наука.

Директорот на Државниот испитен центар има заменик, кој исто така е именувано лице од Владата на Република Северна Македонија.

Центарот има Стручен колегиум кој го сочинуваат директорот на Центарот, заменик директорот на Центарот и раководителите на секторите, а по потреба и раководителите на одделенијата и други вработени што ќе ги определи директорот на Центарот.

2. ДЕЈНОСТ НА ЦЕНТАРОТ

За остварување на работите од својот делокруг Центарот:

- доставува до Државниот матурски одбор предлог концепцијата за матура и завршен испит во средното образование, предлог праговите за преодна и одлична оценка за екстерните испити на матурата, како и други документи кои се во негова надлежност;
- изготвува тестови и други испитни материјали за општообразовните предмети од матурата, кои се реализираат екстерно;
- го развива и одржува информацискиот систем за вреднувања на постигањата на учениците на екстерните испити во државната матура;
- дава стручна поддршка на наставниците од областа на сумативното оценување на учениците, подготвува стручни материјали и врши обука на наставниците во врска со оценувањето на постигањата на учениците на испитите од матурата и завршниот испит;
- врши организациски и технички задачи за спроведувањето на екстерните испити на матурата;
- обезбедува тајност при подготовката, печатењето, дистрибуцијата и чувањето на испитниот материјал;
- го организира, реализира и контролира процесот на оценување на тестовите од екстерните испити на матурата, како и процесот на решавање приговори;
- објавува резултати од екстерните испити на матурата;
- врши стручно-административни и финансиски работи за потребите на Државен матурски одбор;
- подготвува и спроведува меѓународни тестирања согласно меѓународно пропишаните процедури за истите и соработува со меѓународни институции од областа на оценувањето;
- подготвува и реализира државни тестирања во основното и средното образование;
- изготвува и ревидира испитни програми, тестови и други испитни материјали за предмети за државните тестирања;
- доставува до министерот Предлог концепција за државните тестирања, со периоди, циклуси и области на тестирање;
- организира и спроведува стручен испит за наставници, воспитувачи и стручни соработници од училиштата;
- издава уверенија за положен стручен испит;
- организира и спроведува основна обука на кандидатите за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- го спроведува испитот за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- издава уверенија на кандидатите кои го положиле испитот за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- учествува во изготвување на предлог годишна програма за професионално усовршување и напредување на наставниците и стручните соработници;
- ги објавува развојните и годишните програми за работа на училиштата, извештаите од спроведените самоевалуации, интегрални евалуации, извештаи од постигањата на учениците од училиштето на државни и меѓународни мерења, електронски на посебен веб портал;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2020 година

- врши избор, распределба, обука и/или координација на соработници;
- изготвува и издава стручни материјали и стручна литература од делокругот на своето работење;
- учествува во изготвување на законски и подзаконски акти од делокругот на своето работење;
- врши и други работи утврдени со закон и со статутот на Државниот испитен центар.

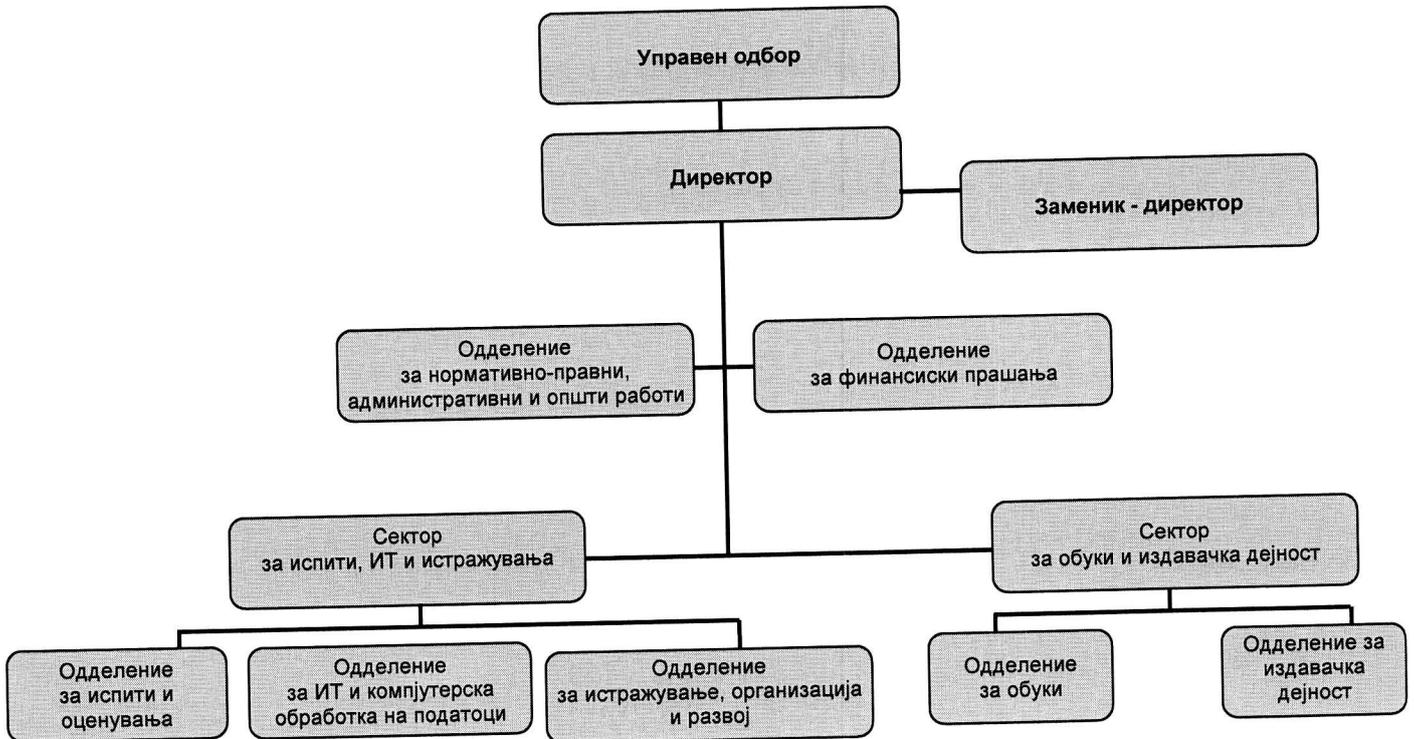
При извршувањето на своите работи Центарот соработува со научни установи, воспитно-образовни институции и други сродни установи и институции во државата и во светот.

Центарот правовремено ја информира јавноста за извршувањето на својата дејност.

3. ОРГАНИЗАЦИСКА ПОСТАВЕНОСТ НА ЦЕНТАРОТ

Организацијата на Центарот е уредена врз основа на Законот за Државниот испитен центар, Статутот на Центарот и Правилникот за работа и внатрешна организација на Државниот испитен центар.

Организациската структура на Центарот е следната:

4. ПОСТОЈНА КАДРОВСКА СОСТОЈБА

Во Центарот се вработени 28 лица кои се вклучени во организирање и реализирање на планираните програмски задачи.

Образовната структура на вработените во Центарот е следната:

Стручна подготовка	Број на вработени
Доктори на науки	3
Магистри	6
Високо образование	10
Више образование	0
Средно образование	9
Основно образование	0
Вкупно	28

Сите вработени, освен директорот и заменик директорот кои се именуваат од Владата на Република Северна Македонија, се вработени на неопределено работно време.

Директорот по образование е доктор на науки.

Структура на вработените по звање	Број на вработени
Раководители на сектор	2
Раководители на одделение	4
Советници	11
Виши соработници	0
Соработници	0
Помлади соработници	1
Самостојни референти	4
Виши референти	3
Референти	0
Помлади референти	0
Помошно технички лица за обезбедување на објекти и опрема	3
Вкупно	28

Во 2020 година предвидено е да се реализираат 3 (три) нови вработувања и тоа:

- раководител на Одделението за нормативно-правни, административни и општи работи - 1 (еден) извршител;
- советник за странски јазици - 1 (еден) извршител;
- виш референт за канцелариско и архивско работење - 1 (еден) извршител.

Започната е постапка за вработување во декември 2019 на три лица:

- виш соработник за економски и сметководствени работи;
- помлад соработник за компјутерска обработка на податоци;
- самостоен референт за технички работи и магацинско работење.

Заради сложената природа на работата во Центарот одделни задачи се преклопуваат во повеќе организациони единици (сектори и одделенија), а тоа налага да се практикува тимска работа, односно меѓусебна соработка на вработените.

За успешно реализирање на стратешките задачи на Центарот се наметнува потребата од перманентно стручно усовршување, односно од вложување во развојот на знаењата и способностите на вработените.

5. ПРОГРАМСКИ ЗАДАЧИ НА ЦЕНТАРОТ ЗА 2020 ГОДИНА

Државниот испитен центар во 2020 година својата темелна активност ја насочи околу реализација на следните глобални задачи:

- Подготовка и спроведување на државната матура;
- Подготовка и реализација на основна обука и испит за кандидати за директори на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење;
- Организација и спроведување на стручен испит за наставници и стручни соработници;
- Подготовка и спроведување на државно тестирање во основното образование;
- Реализација на меѓународните студии: ПИСА, ТИМСС и ПИРЛС;
- Учество во подготвување на измени и дополнувања на законски и подзаконски акти.

Програмските активности на Центарот како јавна установа ќе се спроведуваат согласно со приоритетните политики на Владата на Република Северна Македонија и Министерството за образование и наука.

Државниот испитен центар својата работа ја организира и врши по организациони единици - сектори и одделенија. Во продолжение, подетално ќе бидат прикажани активностите на Центарот за 2020 година. Секои од овие делови е опишан преку следните елементи: цели кои ги претставуваат очекувањата од работата на секторите, опис на активности преку кои ќе се остварат предвидените цели, индикатори за постигнувањата на резултатите, каде што се претставени излезните очекувања преку кои ќе може да се оценува успешноста на постигањето на резултатите и временска рамка на реализација.

5.1. ДРЖАВНА МАТУРА

Во текот на 2020 година главни приоритети ќе се спроведување на државна матура во јунски и во августовски испитен рок, како и подготовка на Концепција за стручна матура.

Спроведувањето на државна матура подразбира изготвување испитни материјали за сите екстерни испити во рамките на државната матура за двата испитни рока (јунски и августовски), обуки на наставниците од гимназиско, средно стручно и уметничко образование за користење на испитните програми во наставниот процес, организација и спроведување на оценување и решавање на приговори за тестовите за државната матура што се реализираат екстерно, изготвување прирачен материјал (прирачна литература) за успешно полагање на државна матура, активности поврзани со ревидирање на дел од постоечките испитни програми со квалитативна цел, како и подготовка на извештаи од спроведување на државната матура.

Активностите на Државниот испитен центар во врска со државната матура во 2020 година ќе бидат насочени кон постигнување на следните цели:

- изработка на испитен материјал и концепциски документи потребни за реализација на државна матура;
- подготовка и спроведување на сите екстерни испити за двата испитни рокови;
- реализација на предвидени обуки со активните учесници во реализација на државна матура;
- градење систем за транспарентно информирање на сите чинители кои учествуваат во процесот на државна матура и другите видови завршни испити;
- подигање на свеста за значењето на успешно спроведена државна матура кај чинителите кои учествуваат во процесот на реализација.

Центарот планира и ќе спроведува обуки и средби со наставниот кадар на теми кои произлегуваат од надлежностите предвидени со закон, а со цел унапредување на образовниот процес.

Активности кои се однесуваат на реализација на државна матура во 2020 година се:

- Подготовка по три испитни комплети за 16 екстерни испити (за јунски испитен рок, августовски испитен рок и резервен тест) на три наставни јазици (македонски, албански и турски јазик) или вкупно околу 130 теста;
- Изработка на конечни верзии на 130 тестови;
- Подготовка на материјали за печатење и пакување на испитен материјал за 16 екстерни испити во јунски испитен рок и 16 екстерни испити во августовски испитен рок;
- Печатење на 60 000 тестови, 60 000 листи од ученик и 60 000 листи од оценувач, како и дополнителни формулари и упатства;
- Пакување на испитен материјал за јунски испитен рок и за августовски испитен рок;
- Шифрирање на испитен материјал;
- План на локации за реализација на екстерни испити од државна матура и План за дистрибуција на испитен материјал за јунски и за августовски испитен рок;
- Подготовка на апликацијата за државна матура за јунски испитен рок и апликација за државна матура за августовски испитен рок;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2020 година

- Верификација на конечни списоци на пријавени кандидати за јунски и за августовски испитен рок;
- Креирање, проверка и печатење на околу 4 000 протоколи и 150 000 бар кодови за јунски и августовски испитен рок;
- Доставување на распоред на кандидати по испитни простории, по предмет и училиште за јунски и за августовски испитен рок;
- Обука на секретари на училишни матурски комисии;
- Обука на тестатори за спроведување на државната матура;
- Обука за наставници за реализирање на испитни програми во рамките на матура;
- Обука на наставници за оценување на тестови во рамките на матура;
- Внес, избор и распределба на 2 500 тестатори и 200 набљудувачи по училишта во јунски и во августовски испитен рок;
- Креирање на 90 шаблони за реализација на екстерните испити од јунски и од августовски испитен рок од државната матура;
- Спроведување на сите фази во процесот на избор на оценувачи за сите екстерни испити;
- Оценување на тестовите од екстерните испити од јунски и од августовски испитен рок;
- Скенирање на листи од ученик и листи од оценувач, верификација и корекција на скенираниот материјал од јунски и од августовски испитен рок;
- Утврдување на процесот на праг на положеност и запишување оценки и перцентили;
- Планирање и организација и реализација на процесот на приговори;
- Анализа на изготвени испитни материјали од интерните испити од матурата;
- Обработка на податоци и изготвување на извештаи за реализирана државна матура.

Во текот на 2020 година Државниот испитен центар ќе работи и на изготвување на нов Концепција за стручна матура. Околу оваа активност предвидени се повеќе состаноци и јавни расправи со сите заинтересирани страни (Центарот за стручно образование и обука, факултетите, средните стручни училишта, Министерството за образование и наука).

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- Подготвени испитни материјали за околу 130 тестови
  - Време на реализација: септември 2019 – јули 2020
- Подготвена апликација за внес на кандидати за државна матура
  - Време на реализација: јули 2019 – јули 2020
- Верифицирани конечни списоци на пријавени 15 000 кандидати за државна матура;
  - Време на реализација: февруари 2020 – август 2020
- Испечатени и спакувани 60 000 тестови и листи за ученик и листи за оценувач
  - Време на реализација: февруари 2020 - август 2020
- Реализирана минимум една обука на наставници за реализација на испитни програми
  - Време на реализација: февруари - март 2020
- Реализирана обука за оценувачи
  - Време на реализација: март - април 2020
- Реализирана обука за тестатори
  - Време на реализација: мај 2020

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2020 година

- Внесени и распределени 2 500 тестатори и 200 набљудувачи по училишта
  - o Време на реализација: март 2020 - август 2020
- Избрани 600 оценувачи за екстерни испити
  - o Време на реализација: април 2020 - мај 2020
- Оценети 60 000 теста, скенирани 60 000 листи од ученик и 60 000 листи од оценувач
  - o Време на реализација: јуни 2020 - август 2020
- Објавени прелиминарални резултати од јунски и од августовски испитен рок
  - o Време на реализација: јули 2020 - август 2020
- Објавени резултати од приговори на кандидати од јунски и од августовски испитен рок
  - o Време на реализација: јули 2020 - август 2020
- Објавен извештај од реализирана државна матура
  - o Време на реализација: септември – декември 2020
- Реализирана обука на секретари на УМК
  - o Време на реализација: декември 2020
- Изготвена анализа од интерните испити од матура
  - o Време на реализација: јануари – септември 2020
- Изработена Предлог-Концепција за стручна матура
  - o Време на реализација: јануари – март 2020
- Организирани минимум три јавни расправи по основ на Предлог Концепцијата за стручна матура
  - o Време на реализација: март – мај 2020
- Изготвена Концепција за стручна матура и доставена до министерот за образование и наука
  - o Време на реализација: мај – јуни 2020

5.2. ОБУКИ И ИСПИТ ЗА КАНДИДАТИ ЗА ДИРЕКТОРИ НА ОСНОВНИ, СРЕДНИ УЧИЛИШТА, УЧЕНИЧКИ ДОМ И ОТВОРЕН ГРАЃАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ ЗА ДОЖИВОТНО УЧЕЊЕ

Во Државен испитен центар се организираат и координираат активностите за спроведување на основна обука на кандидати за директори на основни училишта, средни училишта, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење како и организација и реализација на испитот за директори.

Главната цел на обуката за директори во Државниот испитен центар е професионално оспособување на директорите за имплементација на усвоените промени во образованието односно за успешно раководење со ново и современо училиште.

Основната обука за кандидат за директор се спроведува со цел кандидатот да се стекне со потребните професионални компетенции за успешно организирање, раководење на воспитно-образовната работа и администрирање на работата во училиштето. Основната обука е една, заедничка - единствена за сите кандидати независно од нивната намера за понатамошно

аплицирање за функцијата директор. Истата се спроведува во просториите на Државен испитен на македонски и албански наставен јазик.

Со право на полагање на испит се стекнува кандидатот кој успешно ја завршил основната обука за директор односно присуствувал на обука и успешно ги одбрал семинарските работи за сите 6 модули.

После следење на обука и положување на испит кандидатите ќе ги добијат потребните знаења и ќе се стекнат со практични вештини од областа на образовниот менаџмент и педагошко инструктивни дејности. Испитот се реализира во просториите на Државен испитен центар, во просторија која ги исполнува условите за полагање согласно законските и подзаконските акти.

Директорите кои ќе се здобијат со уверение за положен испит за директори имаат обврска континуирано да се наградуваат и професионално да се усовршуваат.

За сите кандидати што се стекнале со Уверение за положен испит за директор и за актуелните директори се води Online Базата (Регистар) кој се наоѓа на веб страницата на Државен испитен центар. Базата е отворена за јавност и има за цел евиденција и достапност на основни податоци за кандидатите што се стекнале со Уверение за директори основни училишта, средни училишта, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење.

Базата континуирано ќе се дополнува со податоци за лицата кои се стекнале со уверение и за лицата кои посетувале напредна обука. Исто така, во базата ќе се ажурираат и податоците за актуелните директори, врз основа на податоци добиени од МОН и единиците на локална самоуправа на чие подрачје е училиштето.

Активности:

- Избор на обучувачи на јавен оглас;
- Изготвување на прирачници за обука на директори на македонски и албански јазик;
- Изготвување на работни материјали за обука на директори на македонски и албански јазик;
- Изготвување на прашања и теми за испит од страна на обучувачите и ревидирање на 30% од истите;
- Верификација на прашањата и темите од страна на Испитната комисија и внес во апликацијата за полагање на испит;
- Водење евиденција и документација за кандидатите кои ја следат основната обука (електронска база на податоци и досиеја во тврда копија);
- Подготовка и организација на обуките за директори;
- Организација и спроведување на испитот за директори на училишта;
- Изготвување и издавање на уверенија за положен испит за директор на училиште;
- Изготвување на дупликат уверенија по барање на кандидатите;
- Изготвување на подзаконски акти (по потреба);
- Изготвување извештаи за организирање и реализирање на обуките;
- Изготвување на извештаи за резултатите од испитот за директори;
- Дополнување и ажурирање на Online Базата (Регистар) за лица кои се стекнале со Уверение за директори и за актуелните директори.

Индикатори за постогнување на резултатите:

- Избрани се 12 обучувачи (6 обучувачи за обука на македонски јазик и 6 обучувачи за обука на албански јазик)

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2020 година

- Време на реализација: февруари 2020 и ноември 2020
- Изработени се 6 прирачници за секој модул и истите се лекторирани, рецензирани и преведени на албански јазик
  - Време на реализација: март-ноември 2020
- Изработени се работни материјали за сите кандидати кои се пријавиле и следеле обука за директори
  - Време на реализација: во континуитет 2020
- Изготвени се минимум 50 прашања за прв модул и по минимум 60 прашања за 2, 3, 4, 5 и 6 модул и ревидирани се по 30% од истите
  - Време на реализација: март и ноември 2020
- Верификувани се минимум 350 прашања за испит на директори
  - Време на реализација: април и декември 2020
- Изготвена е евиденција на сите кандидати кои се пријавиле за обука и за секој кандидат е отворено досие;
  - Време на реализација: во континуитет 2020
- Подготвени се и организирани минимум 2 обуки во текот на годината, односно со пријавување на минимум 10 кандидати за секој јазик се формира група за обука
  - Време на реализација: во континуитет 2020
- Подготвени се и реализирани минимум две испитни сесии за кандидати што поминале обуки и се пријавиле за испит
  - Време на реализација: во континуитет 2020
- Подготвени се, архивирани и издадени Уверенија за положени испити за сите кандидати што го положиле испитот за директори
  - Време на реализација: во континуитет 2020
- Издадени се дупликати Уверенија за положен испит за директори на оние кандидати што го изгубиле уверението;
  - Време на реализација: по потреба 2020
- Изготвени се подзаконски акти во насока на подобрување на процедурите за обука и испит за директори
  - Време на реализација: во континуитет 2020
- Изготвени се извештаи за реализација на обуките на кандидатите за директори
  - Време на реализација: декември 2020
- Изготвени се извештаи за реализација на испитите на кандидатите за директори
  - Време на реализација: декември 2020
- Ажурирана база за лиценцирани лица и актуелни директори
  - Време на реализација: во континуитет 2020

5.2. СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА НАСТАВНИЦИ, СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ И ВОСПИТУВАЧИ

Наставник и стручен соработник кој за првпат се вработува во основно односно средно училиште е наставник – приправник, односно стручен соработник – приправник, односно воспитувач - приправник. За време на приправничкиот стаж приправниците, се оспособуваат за самостојна воспитно-образовна, односно стручна работа преку стекнување на основните професионални компетенции.

Приправникот по истекот на приправничкиот стаж полага стручен испит кој го организира Државниот испитен центар преку стручни комисији за спроведување на приправничкиот испит формирани од директорот на Државниот испитен.

Целта на стручниот испит е да се провери дали кандидатот во текот на приправничкиот стаж се оспособил за самостојно вршење на воспитно-образовна и стручна работа и дали ги совладал компетенциите кои се потребни за еден наставник/стручен соработник/воспитувач.

Активности:

- Изготвување на Известување (јавен повик) за полагање на стручен испит за наставници, стручни соработници и воспитувачи;
- Подготовка и организација на стручниот испит;
- Изготвување на електронска база на податоци за сите кандидати што се пријавиле за стручен испит;
- Спроведување на стручниот испит;
- Изготвување записници од испитот за секој кандидат;
- Изготвување извештаи за спроведените испити за сите предмети;
- Изготвување и издавање на уверенија за положен стручен испит;
- Изготвување на извештај за испитна сесија;
- Изготвување на подзаконски акти согласно надлежностите на Државен испитен центар.

Индикатори за постогнување на резултатите:

- Изготвени Известувања за пролетна и есенска испитна сесија
  - o Време на реализација: февруари 2020 и септември 2020
- Организиран стручен испит за пролетна и есенска испитна сесија
  - o Време на реализација: март-април 2020 и октомври-ноември 2020
- Направена и ажурирана електронска база на податоци за сите кандидати што се пријавиле за стручен испит за пролетна и есенска испитна сесија
  - o Време на реализација: во континуитет 2020
- Спроведен стручен испит за сите кандидати што исполнуваат услови за полагање стручен испит во повеќе основни и средни училишта
  - o Време на реализација: март-април 2020 и октомври-ноември 2020
- Изготвени записници за сите кандидати што полагале стручен испит од страна на Комисиите за стручен испит
  - o Време на реализација: март-април 2020 и октомври-ноември 2020
- Изготвени извештаи по предмети за сите кандидати што се пријавиле за полагање на стручен испит

- Време на реализација: април-мај 2020 и ноември-декември
- Изготвени, архивирани и издадени Уверенија за положен стручен испит за сите кандидати што го положиле испитот
  - Време на реализација: април-мај 2020 и ноември-декември
- Изготвени квантитативни извештаи од полагањето на стручен испит за пролетна и есенска испитна сесија
  - Време на реализација: мај 2020 и декември 2020
- Изготвени се Правилници за стручен испит согласно надлежностите на ДИЦ
  - Време на реализација: до март 2020

5.4. ДРЖАВНО ТЕСТИРАЊЕ ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Организацијата и спроведувањето на Државното тестирање во основното образование е целосно нова надлежност на Државниот испитен центар и во 2020 година ќе бидат преземени низа активности со цел истата да биде успешно и квалитетно реализирана.

Согласно Законот за основното образование (Службен весник на РСМ, бр. 161 од 5.8.2019 година), член 133, став 1 „Остварувањето на стандардите на постигнувања во текот на основното образование се проверува со државно тестирање кое се спроведува од страна на Државниот испитен центар.“. Државниот испитен центар е должен на министерот за образование и наука да му предложи Концепција за државно тестирање во која ќе бидат опфатени периодите, циклусите и областите за државните тестирања, како и репрезентативниот примерок на ученици. Концепцијата за државно тестирање ја донесува министерот и истата треба да биде донесена во рок една година од денот на влегувањето во сила на Законот.

По донесувањето на Концепцијата за државно тестирање, Државниот испитен центар ќе започне со изработка на испитни материјали (испитни програми, испитни задачи, тестови, прашалници и др.) за наставните предмети кои ќе се преттестираат во 2021 година.

Главни цели во однос на Државното тестирање се:

1. Изработка на квалитетна Предлог – Концепција за државното тестирање која ќе содржи:
  - компаративен преглед на домашни и светски искуства во организација на тестирања на постигањата на широка популација ученици,
  - компаративен преглед на досегашните постигања на учениците на домашните и меѓународните тестирања;
  - периоди, циклуси и области за реализација на државното тестирање, соодветни на актуелниот образовен систем
  - предлози за активности и институции кои ќе да придонесат во унапредувањето на квалитетот на образованието, врз основа на резултатите добиени од Државното тестирање.
2. Вклучување на пошироката стручна јавност во носењето одлуки кои директно или индиректно влијаат врз поширока популација (стручни работници од областа на образованието, наставници, креатори на образовните политики и др.)

3. Транспарентно и сеопфатно информирање на пошироката јавност за целите на државното тестирање, очекуваните резултати и планираните мерки за подобрување на квалитетот на образованието, базирани на релевантни резултати.
4. Почетна организација на државно тестирање со расположливите човечки и технички ресурси и креирање план за развој на капацитетите со цел организација на државно тестирање кое доследно ќе ги следи и применува актуелните светски стандарди.

Активности:

Државниот испитен центар во 2020 година ќе преземе низа активности насочени кон постигање на предвидените цели, односно:

1. Интензивна работа (заеднички состаноци и индивидуален ангажман на членовите) на Работната група за изработка на Концепцијата за државното тестирање со цел да се:
  - дефинира структурата на Концепцијата,
  - изработат различни предлози за периодите, циклусите и примерокот на ученици, со преглед на нивните позитивни и негативни страни,
  - пренесат искуства од основните сфери на делување на членовите и усогласување на различните перспективи и ставови,
  - корекции врз основа на релевантни предлози и мислења добиени од пошироката стручна јавност,
  - издвојат релевантни искуства и документи врз кои ќе се базира конечниот предлог.
2. Регионални средби на Работната група и високи претставници од Министерството за образование и наука, Државниот испитен центар и Бирото за развој на образованието со стручни работници од областа на образованието, наставници, директори, креатори на образовните политики, невладини организации и други, со цел пошироката стручна јавност:
  - да се информира за целите, структурата и организацијата на државното тестирање;
  - да даде мислење и релевантни предлози кои можат да се вградат во Концепцијата за државното тестирање;
  - да ги предочи можните предизвици при реализацијата на државното тестирање, особено од аспект на информирањето на учениците и родителите за целите на тестирањето.
3. Информирање на пошироката јавност за целите на државното тестирање, очекуваните резултати и планираните мерки за подобрување на квалитетот на образованието, преку:
  - објавување на електронска верзија на Концепцијата за државно тестирање на веб-страниците на Државниот испитен центар, Министерството за образование и наука, Бирото за развој на образованието и други релевантни владини и невладини организации;
  - информирање на пошироката јавност преку традиционалните и новите (социјални) медиуми, особено во врска со главната цел на државното тестирање – обезбедување квалитет во образованието, како и нагласување на разликите во помеѓу државното тестирање, меѓународните тестирања и поранешното екстерно тестирање;
  - изработка на информативни прилози кои ќе бидат објавени на веб-страницата на ДИЦ и на социјалните медиуми, како и печатење на леток со најрелевантните информации за државното тестирање на јазик разбирлив за целокупната јавност (особено учениците и родителите).
4. Подготовка за организација на Државното тестирање во 2021 година, односно:
  - формирање на работни групи за изработка на испитните програми и испитни задачи за државно тестирање;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2020 година

- обука на членовите на работните групи од страна на советниците-координатори од Државниот испитен центар;
- редовни средби на работните групи за изработка на испитните програми за предметите кои ќе бидат определени за преттестирањето во 2021 година;
- изработка на предлог задачи за тестирање, разгледување и корекции на истите;
- изработка на интерни процедури на Државниот испитен центар за организација и спроведување на Државното тестирање.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- Изработена Предлог-Концепција за државно тестирање и доставена до министерот за образование и наука.
  - o Време на реализација: јануари - февруари 2020 година
- Три регионални средби на членовите на Работната група и високи претставници од МОН, ДИЦ и БРО со пошироката стручна јавност
  - o Време на реализација: март 2020 година
- Изработена конечна Концепција за државно тестирање и доставена до министерот за образование и наука.
  - o Време на реализација: март 2020 година
- Јавна трибина и прес-конференција за претставување на конечната Концепција за државно тестирање.
  - o Време на реализација: март 2020 година
- Објавена електронска верзија на Концепцијата за државно тестирање на веб страниците на Државниот испитен центар, Министерството за образование и наука, Бирото за развој на образованието и други релевантни владини и невладини организации.
  - o Време на реализација: мај 2020 година
- Објавени информативни прилози за државното тестирање на веб страната на ДИЦ и на социјалните медиуми
  - o Време на реализација: април - декември 2020 година
- Испечатен леток за учениците и родителите со информации за државното тестирање.
  - o Време на реализација: ноември-декември 2020 година
- Формирани работни групи за изработка на испитните програми и испитни задачи за државно тестирање.
  - o Време на реализација: октомври 2020 година
- Одржана обука на членовите на работните групи од страна на советниците-координатори од Државниот испитен центар
  - o Време на реализација: октомври 2020 година
- Изработени интерни Процедури за организација и спроведување на државното тестирање.
  - o Време на реализација: декември 2020 година

5.5. МЕЃУНАРОДНИ СТУДИИ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ (ПИСА, ТИМСС, ПИРЛС)

Преку учеството во меѓународните студии на мерење на постигањата на учениците се добиваат бројни податоци за образовните системи, наставните програми, наставниот процес, постигањата на учениците, работата на наставниците, како и споредување на постигањата на учениците на меѓународно ниво. Поконкретно, целите на учество на нашата држава во меѓународните студии е да се добијат валидни податоци пред се за:

- какво е нивото на постигања на учениците и каде е местото на нашата држава во меѓународни рамки, постигањата од другите држави, кои се значајни за нас, како информација за тоа како се изведува образовниот процес во државите во кои се постигаат добри резултати;
- каков е наставниот процес, подготовката на наставниците и нивниот професионален развој кај нас и споредување со другите држави;
- какво е институционалното организирање на воспитно-образовната работа на образовните системи различни од нашиот.

Државниот испитен центар во 2020 година планира да ги реализира следниве меѓународни студии и тоа:

- TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study);
- PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study);
- PISA (Programme for International Student Assessment).

• ПИСА

PISA (Programme for International Student Assessment) е најголема светска меѓународна студија во образованието која ги мери способностите и знаењата на учениците на крајот на задолжителното образование, односно се мери подготвеноста на учениците за живот на возраст од 15 год. во три подрачја:

- оспособеност за читање со разбирање – и критички пристап во читањето на пишани материјали;
- математичка писменост – читање, интерпретирање и решавање на даден проблем со организирање и толкување на дадени информации и избирање на метод за решавање;
- писменост во природните науки – препознавање на научни прашања, користење на научни знаења, идентификување на содржината во научните истражувања и поврзување на научните податоци со докази и заклучоци.

Во 2020 година Центарот ќе реализира активности поврзани со ПИСА2018 и ПИСА2021.

За ПИСА2018 година планирани се две големи активности и тоа: подготовка на Национален извештај од ПИСА2018 тестирање и десиминација на резултатите од спроведената студија.

Меѓународната студија ПИСА2021 во за прв пат кај нас ќе се реализира електронски. Во 2020 година планирано е да се реализира пробно тестирање во околу 50 средни училишта на популација од околу 2500 ученици. За таа цел потребно е да се спроведат следниве активности:

- Прибирање на податоци од училиштата и избор на примерок;
- Превод, уредување и верификација на материјали (тестови, прашалници, упатства...) за реализација на пробното тестирање;

- Прибрање и внес во база податоци на околу 10000 ученици на петнаесетгодишна возраст и случаен избор на околу 2500 ученици;
- Информативни средби со советниците од БРО;
- Обука за лица задолжени за спроведување на студијата во училиштата;
- Спроведување на тестирање во сите училишта опфатени со примерокот;
- Оценување на тестовите, прочистување на податоците и нивна верификација;
- Подготовки за главно тестирање (превод на материјали, прибирање на податоци, избор на примерок);
- Комуникација со ОЕЦД во врска со ПИСА студијата.

• TIMSS 2019

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) е меѓународната студија по математика и природна група предмети, која ги мери знаењата и способностите на учениците по математика и природната група предмети кај нас во четврто одделение. Преку прашалниците за ученици, наставници и директори се добиваат резултати за тоа како културната средина, наставната практика, целите на наставните програми и систематското уредување на образованието влијаат врз постигањата на учениците.

Математичките, како и знаењата и способностите по физика, хемија, биологија и географија, се клучни за интелектуалниот растез на секој поединец, како претпоставка за понатамошно успешно образование и професионален напредок. Затоа и целта на учеството на нашата држава во оваа студија е креаторите на образовнатата политика и истражувачите во полето на образованието да знаат колкаво е нивото на математичката писменост и писменоста по природните науки кај учениците на крајот од четвртото одделение и кои фактори влијаат на тие постигања.

Мерењето на постигањата во оваа студија има две димензии: содржинска и когнитивна.

Во 2020 година главни активности на кои ќе работи Центарот се:

- прочистување на податоците од главното тестирање и нивна проверка;
- подготовка на краток извештај и презентација на резултатите од спроведената студија.

• PIRLS2021

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) е меѓународна студија за мерење на постигањата на учениците во читање со разбирање, односно оспособеноста за читање на 9-10 годишна возраст. Оспособеноста за читање со разбирање кај секое дете обезбедува основа за нивно понатамошно учење и развој, како и вклучување во непосредната околина и пошироко во општеството. Целите на учество во оваа студија е да се добијат валидни податоци поврзани со читањето: процесот на разбирање, целите заради кои учениците читаат и навиките и ставовите за читањето.

За реализација на оваа студија потребно е да се спроведат следниве активности:

- Прибирање на податоци од училиштата и избор на примерок;
- Превод, уредување и верификација на материјали (тестови, прашалници, упатства...) за реализација на пробното тестирање;
- Прибирање, внес во база податоци број на паралелки во четврто одделение со број на ученици по паралелка и училиште, име и презиме на ученици и наставници и избор на примерок на паралелки за тестирање;
- Информативни средби со советниците од БРО;
- Обука за лица задолжени за спроведување на студијата во училиштата;

- Спроведено тестирање во сите училишта опфатени со примерокот;
- Печатење, пакување и дистрибуција на материјалот;
- Оценување на тестовите;
- Внес, прочистување на податоците и нивна верификација;
- Подготовки за главно тестирање (превод на материјали, прибирање на податоци, избор на примерок);
- Комуникација со ИЕА во врска со спроведување на студијата.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- Објавен Национален извештај од ПИСА2018
  - o Време на реализација: март 2020 година
- Реализирана минимум една средба со: советниците од БРО, инспектори од ДПИ, директори на средни училишта и претставници од факултетите за резултатите од ПИСА2018
  - o Време на реализација: континуирано
- Креиран електронски материјал за спроведување на пробното тестирање (тестови и прашалници)
  - o Време на реализација: јануари –април 2020 година
- Избран примерок на ученици опфатени со пробното тестирање во ПИСА2021
  - o Време на реализација: јануари –април 2020 година
- Реализирано пробно тестирање во сите училишта опфатени со примерокот од ПИСА2021
  - o Време на реализација: април/мај 2020 година
- Реализирана обука за процедури за спроведување на студијата со претставници од училиштата опфатени со ПИСА2021
  - o Време на реализација: март-април 2020 година
- Реализирана обука за администратори на компјутерската опрема за електронска реализација на студијата ПИСА2021
  - o Време на реализација: март-април 2020 година
- Реализирана обука на оценувачи за оценување на отворени ајтеми од тестовите на студијата ПИСА2021
  - o Време на реализација: мај 2020 година
- Оценети сите отворени ајтеми од тестовите на учениците опфатени со пробното тестирање во ПИСА2021
  - o Време на реализација: мај-јули 2020 година
- Испратени бази со податоци во ОЕЦД од пробното тестирање во ПИСА2021
  - o Време на реализација: август-септември 2020 година
- Објавување на Краток извештај од резултатите од ТИМСС2021
  - o Време на реализација: ноември-декември 2020 година
- Уредени тестови и прашалници за спроведување на пробното тестирање од ПИРЛС2021
  - o Време на реализација: јануари –април 2020 година
- Испечатени, спакувани и дистрибуирани 1500 тестови и 3000 прашалници за пробно ПИРЛС2021 тестирање
  - o Време на реализација: март –април 2020 година
- Избран примерок на ученици опфатени со пробното тестирање во ПИРЛС2021
  - o Време на реализација: јануари –април 2020 година

- Реализирано пробно тестирање во сите училишта опфатени со примерокот од ПИРЛС2021
  - o Време на реализација: април/мај 2020 година
- Реализирана обука за процедури за спроведување на студијата со претставници од училиштата опфатени со ПИРЛС2021
  - o Време на реализација: март-април 2020 година
- Реализирана обука на оценувачи за оценување на отворени ајтеми од тестовите на студијата ПИРЛС2021
  - o Време на реализација: мај 2020 година
- Оценети сите отворени ајтеми од тестовите на учениците опфатени со пробното тестирање во ПИСА2021
  - o Време на реализација: мај-јули 2020 година
- Внесени, прочистени и испратени бази со податоци во ИЕА од пробното тестирање во ПИРЛС2021
  - o Време на реализација: јули-септември 2020 година

5.6. ДЕЛОВНА ПОДДРШКА

Со цел реализација на активностите предвидени со Програмата за работа на Центарот ќе се работи на изготвување поединечни и општи нормативно-правни акти, решенија, договори и други документи, како и административни работи за потребите на Центарот. Исто така ќе се работи на зајакнување на капацитетите на Центарот ќе биде изготвен годишен план за вработување нови лица согласно со потребите и ќе бидат спроведени постапки за негова реализација. Ќе се изготви План за генерички и специјализирани обуки за административните службеници во Центарот.

Активно ќе се учествува во изработката на предлог законски решенија од делокругот на работа на Центарот, како и други подзаконски акти од областа на екстерната евалуација во основното и средното образование.

Континуирано ќе се објавуваат информации и документи на веб-локацијата за Центарот и веб-локација за матура. Исто така ќе се изготви нов веб-портал на кој континуирано ќе се објавуваат извештаите на училиштата од самоевалуација, интегрална евалуација и други спроведени екстерни евалуации во основните и средните училишта.

Во текот на целата година ќе се управување со библиотечниот фонд на Центарот и истиот ќе се настојува да се збогати.

Согласно со потребите ќе се набавува и инсталира соодветна техничка опрема и соодветни софтверски решенија со цел подобрување на техничките капацитети на Центарот.

Ќе се изработат репрезентативни материјали со логото и името на Центарот за кандидатите за директори и други соработници на Центарот. Технички ќе се уредуваат и печатат сите тековни службени документи на Центарот во текот на целата година. Центарот ќе работи и кон

обезбедување на законски согласности за уништување на употребен и неупотребен испитен материјал и останат документиран материјал.

Во делот на промоција на Центарот и информирање на јавноста за активностите кои се извршуваат ќе се преземат низа активности : јавни дебати, трибини и прес конференции, како и доставување на информации до електронските медиуми.

Согласно со одобриениот буџет, ќе се обезбеди и учество на обуки, семинари, конференции, симпозиуми, тркалезни маси, работилници и други облици на усовршување за кои ќе се воочи потреба, а кои ќе придонесат за зголемување на ефективност и ефикасноста на вработените во Центарот, стекнување нови компетенции, зголемена мотивираност, личен развој на вработените и одржување позитивна клима помеѓу вработените во Центарот.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- учество во изработката на законски и подзаконски акти од делокругот на работа на Центарот и изготвување на предлог-измени и дополнување на одделни закони и правилници
  - o Време на реализација: континуирано
- подготвени барања за вработувања, јавни огласи за избор и водење на постапки по распишаниот конкурс до конечност на одлуката за избор
  - o Време на реализација: континуирано
- подготвени поединечни и општи акти (одлуки, решенија, наредби, извештаи, укажувања и сл.) за засновање на работен однос, за плата, за престанок на работен однос, за службено патување во странство, за службено отсуство, годишен одмор, платено, неплатено отсуство од работа, прекувремена работа, ноќна работа и државни празници, за мирување на работен однос, расходовање на основните средства и ситен инвентар, постапки за утврдување на вредност на канцелариски мебел и информатичка опрема, за попис на магацинот, попис на благајната, редовен и вонреден попис на основните средства и ситниот инвентар на Центарот и сл.;
  - o Време на реализација: континуирано
- подготвени договори за надворешни соработници, како и договори по основ на јавни набавки
  - o Време на реализација: континуирано
- Ажурирани податоци за вработените во Регистарот на вработените во јавниот сектор, како и пресметани годишна оценка на вработените
  - o Време на реализација: континуирано
- извршени стручно административни и технички работи од делокругот на работата на Центарот
  - o Време на реализација: континуирано
- ажурирана веб-локацијата за Центарот и веб-локација за матура
  - o Време на реализација: континуирано

5.7. ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ

Државниот испитен центар согласно законските прописи ќе врши планска распределба на финансиските средства по одделни активности, предвидени со Годишната програма, Финансискиот план и Планот за јавни набавки за 2020 година. Во континуитет ќе бидат следени сите доспеани обврски на Центарот, нивна навремена исплата, согласно со одобриениот буџет и ќе се врши пренамена на средства во согласност со потребите на Центарот. Активностите на одделението ќе се извршат ажурно, уредно и следејќи го законското финансиско и материјално работење на институцијата.

Согласно со одобриениот буџет на Центарот за ефикасно и ефективно работење за тековната година, ќе се изготви Годишен план за јавни набавки по видови стоки, услуги и работи и ќе се спроведат постапки, согласно со закон за негова реализација. На почетокот на 2020 година ќе се изготви годишна сметка на Центарот за претходната година, и истата ќе биде проследена до Управата за јавни приходи, Централен регистар и Државниот завод за ревизија.

Секој месец ќе се врши пресметка на плати на вработените во Центарот.

На крајот на календарската година ќе биде спроведен попис и ќе се утврдува состојбата која ќе биде усогласена со материјалното сметководство на Центарот. Ќе биде извршено посрамнување на магацинската со книговодствената евиденција. Ќе се направи книговодствено усогласување на извршените пописи. Ќе се направи пресметка на амортизација и ревалоризација. Исто така ќе биде изготвен и годишен извештај за бруто остварени приходи, платен данок и придонеси и вкупна нето плата, како и финансиски извештаи и бруто биланс за изготвување на годишна завршна сметка.

Во текот на целата година ќе се следи реализацијата на финансиските средства одобрени со буџетот и по потреба ќе се врши нивна пренамена.

Ќе се обезбеди финансиско и материјално работење на Центарот, согласно со позитивните законски прописи.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- пресметка на плати за вработените во Центарот
  - o Време на реализација: континуирано
- изготвен План за јавни набавки за 2020 година и спроведени постапки минимум 70% од јавните набавки во согласност со позитивните законски прописи
  - o Време на реализација: континуирано 2020
- Изготвена годишна завршна сметка на Центарот
  - o Време на реализација: февруари 2020
- Изготвен годишен извештај за бруто остварени приходи, платен данок и придонеси и вкупна нето плата;
  - o Време на реализација: февруари - март 2020
- Исплатени надоместоци за претседателот и членовите на Управен одбор, Државен матурски одбор, Комисија за полагање на испит за директор, Комисии за стручни испити,
  - o Време на реализација: континуирано
- Исплатени надоместоци за ангажирани надворешни соработници
  - o Време на реализација: континуирано
- Исплатени фактури за комунални услуги, како и фактури по основ на јавни и други набавки
  - o Време на реализација: континуирано

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2020 година

- Изработени касови извештаи
  - o Време на реализација: континуирано
- Извршено контирање и книжење на целокупната финансиска документација и водење на синтетичка и аналитичка евиденција
  - o Време на реализација: континуирано

6. СОРАБОТКА

Државниот испитен центар континуирано ќе соработува со бројни меѓународни и домашни институции:

- Соработка со ИЕА (International Association for the Evaluation of Educational Achievement), ОЕЦД (Organisation for Economic Co-operation and Development), Канцеларијата на УНИЦЕФ во Скопје, УСАИД, МЦГО, Фондацијата Чекор по чекор, Светска банка и центрите во државите во регионот кои се занимаваат со дејности сродни со дејностите на ДИЦ.
- Соработка со Владата на Република Северна Македонија, Министерството за образование и наука, Министерството за информатичко општество, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за финансии, Бирото за развој на образование, Државниот просветен инспекторат, Центарот за стручно образование и обука, Центарот за образование на возрасни, сите средни и основни училишта, како и високо-образовни и сродни установи и институции во и надвор од државата и др.

ДРЖАВЕН ИСПИТЕН ЦЕНТАР
ДИРЕКТОР

L. Goshewa
*
д-р Лидија Гошевска

ПРИЛОГ: БУЏЕТ НА ДРЖАВЕН ИСПИТЕН ЦЕНТАР ЗА 2020 ГОДИНА